

Vreme: 09.07.2026 16:10

Medij: slobodnaevropa.org

Link: <https://www.slobodnaevropa.org/a/sjedinjene-drzave-hidroelektrana-djerdap-srbija->

Autori: Sonja Gočanin

Teme: Evropska komisija; Elektroprivreda Srbije (EPS)

Naslov: SAD ulaze u energetski sektor Srbije preko hidroelektrane 'Đerdap 3'

7897

Sjedinjene Američke Države traže partnere za izgradnju hidroelektrane "Đerdap 3", dok Srbija i Rumunija i dalje vode konsultacije o ovom projektu. Hidroelektranu na reci Dunav, jednu od najvećih u regionu, Srbija namerava da gradi u koordinaciji sa Rumunijom, jer je ova planirana investicija na granici dve države. Vašington se i formalno uključio u projekat, nakon što su dve države 2024. sklopile sporazum o saradnji u oblasti energetike. Stručnjak za energetiku Aleksandar Kovačević ukazuje da već decenijama postoji strateški interes Sjedinjenih Država da se izgradnjom velikih pumpno-akumulacionih elektrana na Balkanu obezbedi stabilnost elektroenergetskog sistema Evrope. "I da se na taj način umanjí zavisnost od uvoza gasa i nafte iz Ruske Federacije", rekao je on za Radio Slobodna Evropa (RSE). Vlada Srbije je izgradnju hidroelektrane još 2024. proglasila projektom od posebnog značaja. Dok, sa jedne strane, njena izgradnja predstavlja održivu alternativu sagorevanju uglja od kog i dalje primarno zavisi energetski sektor Srbije, projekat je na meti kritika dela stručne javnosti. Deo kritika odnosi se na to što bi se gradila na području Nacionalnog parka "Đerdap", najvećeg zaštićenog područja koje se prostire na istoku Srbije, dok se upozorava i na visoke troškove projekta. Iz Ministarstva energetike nisu odgovorili na pitanja RSE o projektu, njegovoj ceni i načinu finansiranja, dok su iz Ambasade SAD za odgovore uputili na Ministarstvo. Ministarka rudarstva i energetike Srbije Dubravka Đedović Handanović izjavila je 6. jula da se šest kompanija prijavilo na javni poziv za učešće u projektu izgradnje hidroelektrane. U toku evaluacija kako bi se videlo ko ispunjava kriterijume, a proces vodi posebna Radna grupa Vlade Srbije, na osnovu međudržavnog sporazuma sa SAD, rekla je Đedović Handanović za Radio Beograd. Gradnja hidroelektrane "Đerdap 3" planirana je na 1007. kilometru Dunava. Plan je da to bude reverzibilna hidroelektrana, odnosno, da funkcioniše kao "prirodna baterija" elektroenergetskog sistema. Voda bi se zahvatala iz Đerdapskog jezera i pumpala u bazene u periodima kada elektroenergetski sistem Srbije ima višak struje. U danima najvećeg opterećenja radila bi kao akumulaciona elektrana, koja obezbeđuje potrebne količine energije. Generalni direktor Elektroprivrede Srbije Dušan Živković rekao je u junu za Radio-televiziju Srbije da projekat "Đerdap 3" treba da odgovori na više zahteva istovremeno - "od dekarbonizacije i razvoja obnovljivih izvora, do stabilnosti elektroenergetskog sistema". Srbija u ovom trenutku iz termoelektrana na ugalj dobija oko 70 odsto struje, ali se u procesu evropskih integracija obavezala do 2050. godine izbaci ugalj iz upotrebe, zbog zagađenja životne sredine. Srbija ima 16 hidroelektrana i one čine trećinu proizvodnje struje u Elektroprivredi Srbije, navodi se na sajtu tog preduzeća. Trenutno najveća hidroelektrana je "Đerdap 1" koja je puštena u rad 1972. godine, takođe na Dunavu, na srpsko-rumunskoj granici. Projekat su zajednički realizovali vlade tadašnje socijalističke Jugoslavije i Rumunije. Rumunija je kao država članica EU, prethodnih godina izražavala rezerve povodom izgradnje hidroelektrane, ukazujući da se "posledice po životnu sredinu i plovnost (Dunava)" moraju pažljivo uzeti u obzir. Ministarstvo energetike Rumunije je na upit RSE navelo da će svaka odluka u vezi sa ovim projektom biti "ispitana i usvojena u skladu sa važećim nacionalnim i evropskim pravnim okvirom, kao i relevantnim institucionalnim procedurama". Iz Evropske komisije i Evropske energetske zajednice nisu odgovorili na upit RSE o ovom projektu. Prema pisanju rumunskih medija, vlada te zemlje je u junu odobrila pregovore i potpisivanje memoranduma o razumevanju sa Srbijom o razmeni informacija o "Đerdapu 3". Prva faza projekta, kako je objavila

Vreme: 09.07.2026 16:10

Medij: slobodnaevropa.org

Link: <https://www.slobodnaevropa.org/a/sjedinjene-drzave-hidroelektrana-djerdap-srbija->

Autori: Sonja Gočanin

Teme: Evropska komisija; Elektroprivreda Srbije (EPS)

Naslov: SAD ulaze u energetski sektor Srbije preko hidroelektrane 'Đerdap 3'

Ambasada SAD u Srbiji, uključuje poziv američkim kompanijama da učestvuju u izgradnji. Poziv je raspisan na osnovu Sporazuma između Vlade Srbije i Sjedinjenih Američkih Država o strateškoj saradnji u oblasti energetike, koji je stupio na snagu 2025. Ovim sporazumom su Beograd i Vašington dogovorili saradnju, između ostalog, na planu "usvajanja i primene tehnologija čiste energije i ubrzanja procesa postepenog ukidanja proizvodnje struje iz uglja". Sporazumom je definisano i da će se postupak izbora dobavljača za projekte sprovoditi u skladu sa srpskim zakonom o javnim nabavkama i da Vašington neće imati nikakvu ulogu u izboru dobavljača. Interesovanje za ovaj projekat je ranije izrazila privatna američka kompanija "Bechtel", koja učestvuje na više infrastrukturnih projekata u državi, kao što je izgradnja autoputa kroz centralnu Srbiju. Na sastanku sa bivšom ministarkom energetike Zoranom Mihajlović u avgustu 2022, predstavnici "Bechtela" su najavili učešće kroz finansiranje prethodne studije izvodljivosti za projekat. RSE nije dobio odgovor kompanije "Bechtel" o njenoj dosadašnjoj i eventualnoj budućoj ulozi u izgradnji hidroelektrane. Primedbe su se prethodnih godina mogle čuti od predstavnika Akademijaskog odbora za energetiku u okviru Srpske akademije nauka i umetnosti (SANU). U javno dostupnom dopisu Vladi Srbije iz 2023, Odbor ističe da planirani kapaciteti projekta "premašuju potrebe Srbije", kao i da je cena projekta "nepovoljna", uzevši u obzir odnos uloženog novca i skladišnih kapaciteta. Oni predlažu izgradnju manjih hidroelektrana. Energetski stručnjak Aleksandar Kovačević ne slaže se sa ovom ocenom i ukazuje da je projekat "Đerdap 3" evoluirao tokom prethodnih decenija i da bi danas mogao da se izvede "uz niže troškove i manje uticaje na životnu sredinu". "To što se naziva 'Đerdap 3' je rešenje koje je nastalo pre više decenija kada nije bila na raspolaganju današnja tehnologija i kada su geografske okolnosti bile drugačije", kaže on. Da je "Đerdap 3" veliki projekat koji prevazilazi potrebe Srbije navodi se i u Strategiji razvoja energetike koju je izradilo Ministarstvo rudarstva i energetike. Njegova izgradnja predviđena je strategijom do 2040. RSE nije dobio odgovor nadležnog Ministarstva energetike o ceni ovog projekta. Jačanje energetske bezbednosti Srbije kroz podršku raznovrsnijem snabdevanju kako bi zemlja bila manje zavisna od jednog dobavljača važan je deo odnosa Srbije i SAD još od 2015. godine. SAD podstiču razvoj solarnih elektrana, vetroparkova, sistema za skladištenje energije, modernizaciju elektroenergetske mreže i povećanje energetske efikasnosti. U geopolitičkom kontekstu, SAD nastoje da ograniče zavisnost regiona od ruskih energenata i kompanija. Gas iz Rusije i dalje je dominantan na tržištu Srbije. Prema rečima Aleksandra Kovačevića, značaj "Đerdapa 3" je veliki za region jer se njime osigurava stabilnost sistema centralne Evrope. Ipak, kaže, interesi Rusije i Kine su "suprotni tome". "Strateški interes Rusije je usmeren ka tome da stabilnost elektroenergetskog sistema Evrope suštinski i dugoročno zavisi od isporuka gasa iz Rusije i Kaspijskog regiona", ističe on. Sa druge strane, kako kaže, interes Kine je da proda svoju opremu, a Kina je "najveći izvoznik opreme za vetroparkove i solarne elektrane, odnosno kratkoročna baterijska skladišta energije". Iz Evropske komisije su na raniji upit RSE naveli da se Rusija više puta pokazala kao nepouzdan snabdevač, "koristeći energente kao geopolitičko sredstvo pritiska". EU je, tako, preporučila zemljama da diverzifikuju izvore snabdevanja i smanje zavisnost od ruskog gasa, naročito nakon ruske invazije na Ukrajinu. Susedi Srbije, Bosna i Hercegovina i Hrvatska, potpisale su u aprilu sporazum o gasovodu koji bi gradile SAD. Planiran je i niz projekata od Hrvatske preko Bosne i Hercegovine, Severne Makedonije, do Kosova i Srbije koji uključuju izgradnju gasovoda, LNG terminala i gasnih elektrana. Šta se zna o 'Đerdapu 3'? Šta kaže Rumunija? Šta će raditi SAD? Ko i zašto kritikuje projekat? Smanjenje zavisnosti od Rusije

